

ליזוי והערכה לקרן ק.מ.ח (קידום מקצועי חרדי)

אסף מלחי, מרכז תחום חרדים במינהל מחקר וכלכלה

רקע כללי וממצאים קיימים

קרן ק.מ.ח הינה קרן סיוע עצמאית ופרטית המעניקה מלגות ברמות שונות לגברים חרדים המעוניינים לרכוש מקצוע או תואר אקדמי /הנדסאי. הקרן הוקמה בעקבות סדרה של ניירות עמדה ומחקרים אשר הצביעו על מספר גורמים המהווים חסמים בפני צעירים חרדים המעוניינים להשתלב בשוק העבודה, כאשר החסם הכלכלי מהווה חסם מרכזי.

הקרן החלה את פעילותה באוקטובר 2007 בעקבות תרומה נדיבה של איש עסקים חרדי החי בלונדון, ולאחר הקמתו של צוות הנהלה ואנשי ציבור חרדי מקרב הקהילה ואנשי עסקים מובילים שאינם חרדים. משרדי הקרן ממוקמים בירושלים והיא הפכה במהרה לאחד מעמודי התווך במערך הגורמים המסייעים לצעירים חרדים המעוניינים ללמוד מקצוע או לרכוש תואר אקדמי. במקור, נועדה הקרן לתמוך בגברים חרדים בלבד (78% ממקבלי המלגות הנם גברים חרדים), אך לאור הצורך בסיוע לנשים חרדיות, הוחלט במהלך שנת 2009 להעניק תמיכות גם לנשים חרדיות המעוניינות לרכוש מקצוע או השכלה גבוהה.

היקף הפעילות וסוגי התמיכות

עד דצמבר 2010 פנו לקרן ק.מ.ח כ-7,900 איש, מתוכם כ-76% גברים חרדים. עד כה, קיבלו כ-2,420 איש סיוע כספי (מלגות ברמות שונות) מהקרן, מתוכם אושרו כ-400 מלגות לנשים חרדיות.

כ-1,500 איש מצויים בתהליכים שונים של אבחון ומיון הנערכים על-ידי הקרן. כיום (יולי 2010) סיימו את לימודיהם כ-470 בוגרים אשר קיבלו סיוע כלכלי מקרן ק.מ.ח, בעיקר בקרב בוגרי הכשרות מקצועיות קצרות טווח. כ-41% ממקבלי המלגות לומדים במוסדות אקדמאים שונים ו-59% לומדים במסגרות ובמסלולים להכשרה מקצועית.

עלות התמיכה הממוצעת לתלמיד בשנה הנה כ-\$2,500. חלק ממקבלי הסיוע זוכים בנוסף למלגת הלימודים גם למלגת קיום.

גופים שותפים

על אף העובדה שקרן ק.מ.ח הינה קרן פרטית, פעילותה נערכת בשיתוף משרד התמ"ת וארגון הג'וינט במסגרת מיזם תב"ת (תנופה בתעסוקה) באמצעות מימון קורסי הכשרה מקצועיים בתוכנית "פרנסה בכבוד" וכן במימון מלגות לסטודנטים חרדים בתוכנית "חרדים לעתידם", הלומדים לתארים אקדמאים במסגרת מוסדות אקדמאים בעלי צביון חרדי¹. לתוכנית זו שותפה גם "קרן פרידברגר" מיסודה של ידידות טורונטו אשר מעניקה מלגות לסטודנטים חרדים הלומדים במוסדות אקדמאים כלליים (שאינם מותאמים לציבור החרדי).

מטרות מחקר הערכה

- ✓ אפיון סוציו-דמוגרפי של מקבלי המלגות והפונים לקרן
- ✓ מעקב ארוך טווח אחר השתלבות, התמדה וקידום בעבודה של מקבלי מלגות מטעם קרן ק.מ.ח, תוך אבחנה ברורה בין בוגרי הכשרות מקצועיות ובוגרי לימודים גבוהים (הנדסאים ואקדמאים)
- ✓ איתור ואפיון קשיים וחסמים בולטים במהלך תקופת הלימודים של סטודנטים חרדים – תיערך אבחנה בין סוגי החסמים והקשיים המאפיינים נשים וגברים חרדים
- ✓ אפיון השלכות חברתיות וקהילתיות על התלמידים ובוגרי הלימודים. בחינת קשיים כלכליים או חברתיים במהלך הלימודים
- ✓ זיהוי צרכים ייחודיים בעת תקופת הלימודים
- ✓ בחינת מערך קבלת ההחלטות בבחירת תחום ומסלול הלימודים בקרב נשים וגברים חרדים הפונים לקרן ובקרב מקבלי מלגות הסיוע

שיטות המחקר

מערך המחקר המתוכנן יתנהל באמצעות 3 כלי מחקר מקבילים

1. ניתוח ועיבוד נתונים מנהליים קיימים - נתונים אלו יסופקו למינהל מחקר וכלכלה של משרד התמ"ת (ללא נתוני פרט מזהים) על-ידי קרן ק.מ.ח לצורך אפיון סוציו-דמוגרפי של אוכלוסיית הפונים לקרן וכן לצורך מעקב אחר השתלבות הבוגרים בשוק העבודה
2. סקר טלפוני מקיף - בחינת השתלבותם של התלמידים בשוק העבודה וכן אפיון קשיים וחסמים במהלך הלימודים ייערך באמצעות סקר טלפוני מקיף (לא מדגמי) אשר יופנה לתלמידים במספר נקודות זמן שונות. כמו כן, ייערך מעקב ארוך טווח לאחר תום הלימודים באמצעות מדגם טלפוני של בוגרי מסלול הלימוד השונים
3. ראיונות עומק - בניית שאלוני המחקר הכמותיים תתבסס על כ-30 ראיונות עומק אישיים עם תלמידים במסלולי לימוד שונים

¹ פרוט השותפויות והיקף הפעילות בתוכנית "חרדים לעתידם" מופיע בנספח א'

אוכלוסיות המחקר

הואיל וקרן ק.מ.ח מטפלת באוכלוסיות מגוונות אשר נמצאות בשלבים שונים של לימודיהן, מוצע כי מערך המחקר הנוכחי יתנהל באופן הבא :

- עריכת סקר טלפוני מול כלל הלומדים כיום אשר קיבלו סיוע מהקרן. כלומר עריכת מפקד כלפי כלל הלומדים במגוון המסלולים, נשים וגברים כאחד. לאחר ראיון ראשון (T1) יימשך המעקב אחר הלומדים לאחר סיום לימודיהם באופן הבא : ראיון בעת סיום הלימודים (T2) ראיון כחצי שנה מתום הלימודים (T2) ראיון לאחר כשנתיים מתום הלימודים (T3)
- סקר טלפוני כללי מול כל הבוגרים הנוכחיים שנעזרו בקרן קמח (קשיים וחסמים)
- מדגם מצומצם של המועמדים לקבל סיוע מהקרן כדי לבחון את מערך קבלת ההחלטות בעת בחירת מסלול הלימודים

מערך המחקר כולל מדדים ושאלות עיקריות בכל אחת מקבוצות האוכלוסייה הנבדקות במחקר. מדדים אלו מופיעים בנספח למסמך זה

שלבי העבודה

1. מיפוי מאגרי מידע ומסמכים קיימים : ניתוח שיטתי של מאגר בנתונים הקיים בקרן ק.מ.ח ובחינת דרכים לשיפורו בהמשך
2. היכרות עם הגופים המעורבים בפרויקט : שתכלול פגישות ושיחות עם מנהלי מכללות, גופי הכשרה ובי"ס שונים אשר תלמידיהם נעזרים בקרן ק.מ.ח. במסגרת שלב זה יערכו מפגשי הכרות צוות המיון והאבחון בקרן ק.מ.ח
3. סקירת ספרות : הרחבת הידע בתחום תכניות העוסקות בעידוד ושילוב חרדים להשתלבות בשוק העבודה, וניתוב למטרות המחקר.
4. עדכון הגדרת המטרות והיעדים של הפרויקט ושל מחקר ההערכה בתיאום עם צוות קרן ק.מ.ח
5. יישום מערך מחקר ההערכה כמותי :
  - עריכת ראיונות עומק עם סטודנטים אשר מקבלים סיוע מקרן ק.מ.ח ועם בוגרי הלימודים
  - עריכת שאלוני מחקר
  - ביצוע סקרים טלפונים מקיף
  - עריכת ראיונות עומק נוספים בעקבות ממצאי הסקר הטלפוני
6. איסוף הנתונים, עיבודם, ניתוחם הכנת דוח ביניים לשנה הראשונה
7. סבב ראיונות סיכום עם גורמים רלוונטיים
8. כתיבת דו"ח סיכום לשנה א'

לוחות זמנים

ינואר-מרץ 2011	שלב ההכנה לקראת הסקר הטלפוני (ראיונות עומק, בניית שאלונים, פיילוט, קבוצת ביקורת, תדרוך מראיינים וכדומה)
מרץ-אפריל 2011	עריכת סקר טלפוני לכלל האוכלוסיות (מועמדים, תלמידים, בוגרים) עיבוד וניתוח הממצאים
אפריל-יולי 2011	הגשת ממצאי הסקר הטלפוני
יולי-נובמבר 2011	ראיונות עומק עם המשתתפות, מעסיקים, אחראי ההכשרות ו"אנשי מפתח" אחרים.
נובמבר-דצמבר 2011	הגשת דוח הביניים לשנה א'
מאי-יוני 2012	סבב ראיונות סיכום עם גורמים רלוונטיים וביצוע סבב שני לסקר טלפוני
יולי-אוגוסט 2012	הגשת הדוח המסכם לשנה א' + ב'

נספח מתודולוגי – שאלות מחקר ומדדים במחקר

מועד	כלי המחקר/מקור המידע/היקף הסקר	מדדים מרכזיים והיקף הבדיקה	אוכלוסייה
חד-פעמי בתחילת המחקר 2 חודשים	<ul style="list-style-type: none"> ✓ מאגר מידע מינהלי של קרן ק.מ.ח ✓ סקר טלפוני מזגמי מוגבל להשלמת נתונים חסרים 	<p><u>מדדים כמותיים</u> :</p> <p>מספר המועמדים חלוקה לתחומי לימוד רצויים ? מאפייני רקע דמוגרפיים וסוציו-אקונומיים של המועמדים ?</p>	<p>מועמדים לקבלת סיוע מקרן ק.מ.ח</p>
תוך 3 חודשים	<ul style="list-style-type: none"> ✓ מערך מידע מינהלי ✓ סקר טלפוני ✓ כ-10 ראיונות אישיים 	<p><u>מדדים איכותניים</u> :</p> <p>כיצד הגיעו לקרן ק.מ.ח ? מה היו הסיבות שהובילו לפנייה לקרן ? מהם ציפיותיהם מהקרן ? מהן המוטיבציות ללימודים ?</p>	
במהלך השנה	<ul style="list-style-type: none"> ✓ שיחות וראיונות עומק עם אנשי מקצוע ומאבחנים בקרן (פסיכולוג תעסוקתי, צביקה שרייבר ועוד) שאלות במסגרת השאלון וראיונות העומק עם המשתתפות שיחות וראיונות עומק עם אנשי מפתח בהכשרות ועם אנשי מפתח בקהילה 	<p>מהן הסיבות לבחירת ההכשרות ותחומי הלימוד ?</p> <p>מהם מקורות המידע של המועמדים על תחומי ומסלולי הלימוד ?</p>	

<p>3 סקרים (1) במהלך הלימודים ועוד 2 לאחר (הלימודים)</p>	<p>✓ קובץ נתונים מינהלי של קרן ק.מ.ח</p> <p>✓ סקר מקיף של כלל הלומדים – מפקד</p>	<p><u>מדדים כמותיים :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ מספר הלומדים ✓ חלוקה למסלולי לימוד ✓ חלוקה למוסדות לימוד ✓ שיעורי התמדה ✓ קשיים במהלך הלימודים ✓ מוטיבציות ללימודים 	<p>תלמידים במגוון מסלולים</p>
<p>במהלך השנה</p>	<p>ראיונות עומק, שאלונים</p>	<p><u>מדדים איכותניים :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ציפיות מול מציאות ✓ הישגים מול אתגרים – תחושות סובייקטיביות של התלמידים ✓ תגובות הסביבה ותחושות בזמן הלימודים 	
<p>כשנתיים עד 3 שנים מתום הלימודים</p>	<p>סקר טלפוני וראיונות עומק</p>	<p><u>מדדים איכותניים :</u></p> <p>השפעת הלימודים על השתלבות בעבודה</p> <p>פרופיל תעסוקתי נוכחי והיסטוריה תעסוקתית</p> <p>שביעות רצון ממקום העבודה</p> <p>השתלבות מקצועית וחברתית</p> <p>המלצות לשיפור</p>	<p>בוגרים</p>